Місячний Економічний Моніторинг України

№7 (153), липень 2013 року

Резюме

Тема місяця: Обмеження на готівкові операції

Політика: Україна зробила кілька кроків, щоб зняти блокування Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, але прогрес був несуттєвий. Шанси підписати Угоду в листопаді низькі.

Реальний сектор: Результати діяльності більшості секторів погіршились в травні. Промислове виробництво скоротилось на 9,3% дпр.

Енергетичний сектор: Уряд вимагає від незалежних приватних компаній обов'язкового закачування до підземних сховищ 50% обсягів природного газу, добутого в Україні. Такий крок може надалі погіршити інвестиційний клімат в секторі.

Сільське господарство: Міністерство аграрної політики та експортери зерна підписали меморандум порозуміння на 2013/2014 маркетинговий рік, що може посилити позиції України на міжнародному ринку.

Зовнішній сектор: Оборот міжнародної торгівлі знизився до одного з найменших показників за останні 2,5 роки (найнижчий показник, якщо не враховувати сезонні мінімуми в січні).

Фіскальна політика: Фіскальний тиск посилився в травні, коли доходи Державного бюджету скоротились на 15,2% дпр. В результаті видатки було недофінансовано, незважаючи на зростання дефіциту.

Соціальна політика: Зростання реального наявного доходу домогосподарств сповільнилось до 7,6% дпр в першому кварталі 2013 року. Реальне приватне кінцеве споживання зросло лише на 4,5% дпр через вищу норму заощаджень.

Ринок праці: Роботодавці утримуються від звільнення робочої сили. Тому, рівень безробіття (методологія МОП) залишився на рівні 8,0% до економічно активного населення у віці 15-70 років.

Монетарна політика: Інфляція залишилась близькою до нуля, що відображає рецесію в українській економіці, сповільнення світової економіки, фіксовані тарифи на житлово-комунальні послуги та нижчі ціни на сільськогосподарську продукцію.

Фінансові ринки: В червні обмінний курс залишився стабільним, оскільки попит як на готівкову, так і безготівкову валюту був переважно збалансований.

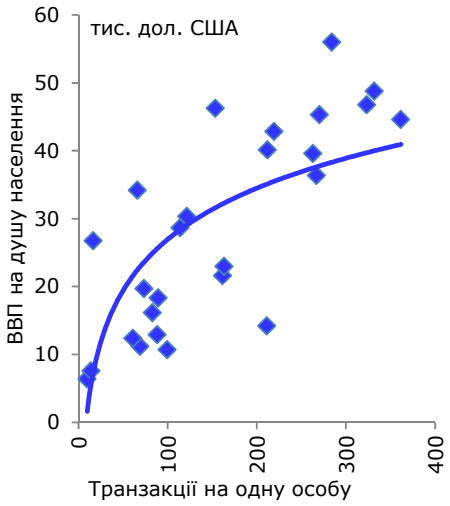
Тема місяця: Обмеження на готівкові операції

НБУ встановлює верхній ліміт на готівкові операції у 150 тис. грн

Дмитро Науменко, Віталій Кравчук

6 червня Правління Національного банку України (НБУ) прийняло рішення про встановлення верхнього ліміту на здійснення готівкових операцій з 1 вересня 2013 року. Крім вже запровадженого обмеження на здійснення готівкових розрахунків між підприємствами у розмірі 10 тисяч грн впродовж одного робочого дня, НБУ встановив ліміт по готівковим розрахункам за товари (послуги) у розмірі 150 тисяч грн між фізичними особами та між фізичними особами та підприємствами. Усі платежі, що перевищують цей ліміт, потрібно здійснювати виключно через використання поточних банківських рахунків або через небанківські фінансові установи.

ВВП та безготівкі транзакції на душу

Джерело: Банк міжнародних розрахунків, Європейський центральний банк

Представники НБУ зазначили, що головною метою цих обмежень є стимулювання розвитку безготівкових платежів в країні, що несе в собі багато позитивних ефектів для банківської системи та економіки. За офіційними оцінками, цей захід призведе до вливання додаткової ліквідності до банківської системи, більшого використання безготівкових розрахунків у національній валюті населенням та скорочення кількості готівки в іноземній валюті поза банками. При прийнятті цих обмежуючих заходів НБУ апелював до міжнародної практики, включаючи обмеження на здійснення готівкових операцій в окремих країнах-членах ЄС.

Справді, міжнародний досвід свідчить про існування взаємозв'язку між рівнем проникнення безготівкових (електронних) платежів та економічним зростанням. Країни з вищим рівнем ВВП на одну особу, зазвичай, мають вищий рівень безготівкових розрахунків на одну особу, і навпаки. Розрахунки в електронній формі стимулюють споживання домогосподарств, ширше залучення населення до банківської системи, скорочення пов'язаних з розрахунками операційних витрат, і розвиток туризму та електронної комерції. Загальні кумулятивні заощадження від більшого розповсюдження електронних платежів в економіці можуть досягати 1% від ВВП. Окрім цього, зростання електронних розрахунків, зазвичай, зменшує рівень тіньової економіки, що робить обіг коштів дешевшим та зручнішим для домогосподарств та бізнесу. Запропонований ліміт в Україні, найвірогідніше, дозволятиме вільне здійснення готівкових операцій і, переважно, стосуватиметься угод із придбання нерухомості, купівлі автомобілів та предметів розкоші.

Безготівкові платежі із використанням платіжних карток

Джерело: НБУ

Однак, існує ряд застережень щодо цього рішення НБУ. Міжнародний досвід свідчить, що таке обмеження, передусім, визнається як інструмент для боротьби із ухиленням від сплати податків та відмиванням грошей. Крім того, обмеження готівкових розрахунків виключно з метою розвитку безготівкових платежів, найімовірніше, суперечитиме законодавству ЄС. Намір НБУ стимулювати безготівкові платежі та пришвидшити кредитування реального сектору через застосування виключно обмежувальних заходів, спрямованих на боротьбу з тіньовою економікою, найвірогідніше, будуть провальними в українських реаліях. Без відповідних заходів із зниження надмірного податкового і адміністративного тиску на бізнес та впровадження мотивуючого регулювання для розвитку електронних платежів, НБУ стимулюватиме домогосподарства та малий і середній бізнес і надалі використовувати тіньові платежі. Вони будуть зобов'язані розкривати джерела походження свого доходу (який, у більшості випадків, походить із «сірої» економіки) та прийняти на себе комісійні витрати із використання та здійснення платежів через поточні банківські рахунки для здійснення великих одноразових покупок (житло, автомобілі тощо). Також, неконкурентне середовище в банківському секторі України та слабкий контроль НБУ над розміром банківських комісій можуть призвести до їх непропорційного зростання після першого притоку грошей до банків і, у такий спосіб, стати іншою причиною для економічних агентів переключитися на тіньові платежі.

В цілому, запропоноване встановлення лімітів на готівкові операції в Україні повинно застосовуватись як один із заходів ширшої політики центробанку, спрямованої на розвиток сучасних електронних платежів та відповідної інфраструктури на конкурентній основі. Застосування лише обмежуючих заходів в умовах неконкурентного та складного макроекономічного середовища можуть мати прямо протилежний ефект – подальше зростання частки тіньової економіки в країні.

Місячний Економічний Моніторинг України

Політика: Україна застрягла на шляху до угоди про асоціацію з ЄС

У червні Україна зробила кілька кроків для вирішення питань, що блокують підписання Угоди про асоціацію (УА) між Україною та ЄС, але прогрес був незначним. Верховна Рада прийняла лише один закон, спрямований на задоволення вимог ЄС, — закон про прозорість власності на засоби масової інформації. Також в першому читання було ухвалено законопроект про трансфертне ціноутворення.

Верховна Рада також частково виконала іншу умову підписання УА, попередньо схваливши поправку до Конституції щодо розширення повноважень Рахункової палати. Відповідно до поправки Палата буде уповноважена контролювати не лише видатки державного бюджету, але й доходи. Проте, всупереч вимогам ЄС, повноваження Палати не поширюватиметься на місцеві бюджети. Процес внесення поправки до Конституції буде завершено восени 2013 року.

Водночас Україна не зробила кроків для вирішення основних питань — проблеми вибіркового правосуддя, реформи правоохоронних органів, а також усунення недоліків виборчих процедур. У червні проект закону про вибори Верховної Ради, підготовлений Міністерством юстиції, зазнав критики з боку Європейською комісією за демократію через право (Венеціанською комісією). 24 червня Європейський комісар з питань розширення та Європейської політики сусідства Штефан Фюле зазначив, що ЄС не відкладе підписання УА, яке заплановано на листопад 2013 року, якщо Україна не досягне прогресу у виконанні вимог ЄС до того часу. Ймовірність того, що Угоду буде підписано, є низькою.

Реальний сектор: Економічна ситуація погіршилась

Секторальні тенденції. В травні промислове виробництво впало на 9,3% дпр порівняно із зниженням на 2,2% дпр в квітні через меншу кількість робочих днів, ефект статистичної бази та скорочення попиту. В результаті, всі галузі промисловості знизили виробництво. Найбільше падіння відбулось в машинобудуванні (на 18,1% дпр), яке відбулось через скорочення зовнішнього попиту. Виробництво в металургії скоротилось на 11,2% дпр через нижчий попит і високу статистичну базу минулого року. Незважаючи на оголошене поновлення роботи кількох нафтопереробних заводів сектор надалі зменшив обсяги виробництва зі вже низької статистичної бази. Харчова промисловість (за виключенням виробництва алкоголю та тютюнових виробів) впала на 7,9% дпр, передусім, через меншу кількість робочих днів, а також падіння виробництва соняшникової олії, імпорт якої було обмежено Єгиптом.

В січні-травні падіння реального обороту оптової торгівлі пришвидшилось до 5,8% дпр, що відображає падіння промислового виробництва та імпорту. Зростання обороту роздрібної торгівлі підприємствами сповільнилось до 5,3% дпр.

Фінансові обмеження компаній та держави призвели до падіння будівництва на 29,1% дпр в травні. Водночас будівництво житла зросло на 7,2% дпр.

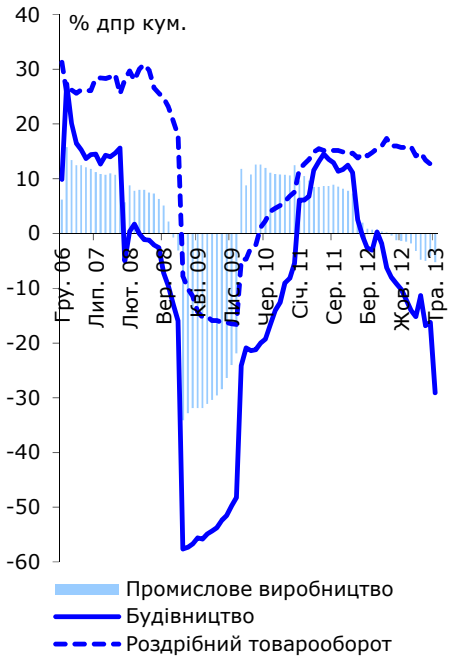
Сільськогосподарське виробництво зросло на 5,1% в перші п'ять місяців 2013 року. Це, передусім, пов'язано із зростанням тваринництва.

Енергетика: Український уряд націлився на незалежних виробників газу

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів (яку не було офіційно оприлюднено), уряд вимагає від незалежних приватних компаній обов'язкового закачування до підземних сховищ 50% обсягів природного газу, видобутого в Україні, з 1 липня до 15 жовтня

Населення: 45,6 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 24%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 8%
Інвестиції/ВВП: 21%
Експорт: Росія 25%, ЄС 28%
Імпорт: Росія 22%, ЄС 35%

Тенденції реального сектору

Джерело: Держстат

Інститут економічних досліджень
та політичних консультацій
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 278-6342
Факс (+38044) 278-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.com.ua

2013 року. Це рішення має на меті допомогти Україні підготуватися до опалювального сезону 2013-14 рр. За законом, незалежні виробники вже зобов'язані зберігати обсяг газу, необхідний для виконання своїх літніх і зимових договірних зобов'язань. Крім того, вони повинні зберігати 10% від квартальних обсягів продажу газу з міркувань безпеки (для продажу промисловим споживачам). Додаткові вимоги уряду можуть обмежити їх грошові потоки і навіть змусити незалежних виробників оголосити дефолт за своїми зобов'язаннями. Новина вже викликала різку критику. Зокрема, Shell, один з основних гравців на ринку, вважає, що захід призведе до втрати довіри з боку інвесторів і підриває інвестиційний клімат в Україні. Інвестори повинні мати рівні та стабільні правила гри. Такі заходи уряду шкодять вже досить несприятливому бізнес-клімату в Україні.

Сільське господарство: Підписано Меморандум між Міністерством та експортерами зерна

У червні Міністерство аграрної політики та експортери зерна підписали меморандум порозуміння на 2013/2014 маркетинговий рік. Меморандум має на меті посилити співпрацю між Урядом та ключовими гравцями зернового ринку та забезпечити врахування інтересів всіх сторін.

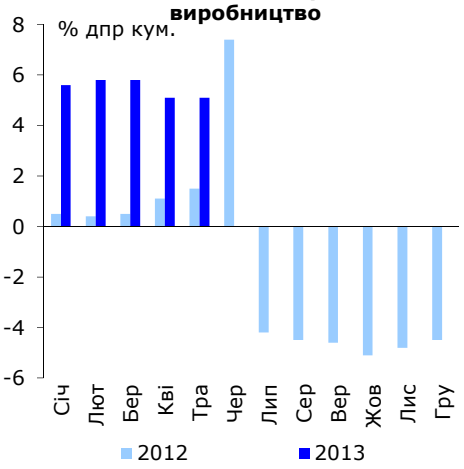
Досвід попередніх років свідчить про те, що підписання меморандуму є ефективним інструментом для зміцнення позиції України на міжнародному ринку та забезпечення продовольчої безпеки в країні. У 2012/2013 маркетинговому році було експортовано 23 млн т зернових. За оцінками Міністерства аграрної політики у 2013/2014 маркетинговому році буде експортовано 24-26 млн т зернових. Домовленість щодо загального обсягу зерна, відведеного під експорт, буде погоджено до першого вересня. Очікується, що врожай зернових буде на 17% більшим, ніж в минулому році.

Зовнішній сектор: Дефіцит поточного рахунку звузився до 0,2 млрд дол. США в травні

За попередніми оцінками НБУ дефіцит поточного рахунку в травні звузився до 0,2 млрд дол. США з 0,7 млрд дол. США, оскільки дефіцит торгівлі товарами зменшився до 0,4 млрд дол. США з 1,1 млрд дол. США. Водночас оборот міжнародної торгівлі знизився до одного з найменших показників за останні 2,5 роки (найнижчий показник, якщо не враховувати сезонні мінімуми в січні). Експорт товарів впав на 17,8% дпр, оскільки темпи падіння експорту продукції металургії, машинобудування та сільського господарства становили від 20% дпр до 35% дпр. Це пояснювалось високою статистичною базою, зменшенням запасів сільськогосподарських товарів та закінченням ряду експортних контрактів. Експорт залізної руди, вугілля та інших мінеральних продуктів все ще зростав на 41,5% дпр, Тривалий період свят в травні міг також негативно вплинути на обсяги міжнародної торгівлі. Це особливо відчувалось у випадку імпорту. Імпорт товарів обвалився на 31,2% дпр в доларовому виразі. Імпорт мінеральних товарів скоротився майже вдвічі (переважно нафти і газу) через складний фінансовий стан Нафтогазу України та високу статистичну базу. Однак імпорт інших товарів теж впав на 25,8% дпр. Різко впав імпорт споживчих товарів. Імпорт автомобілів, машин та обладнання впав частково через підвищення імпортного мита на авто.

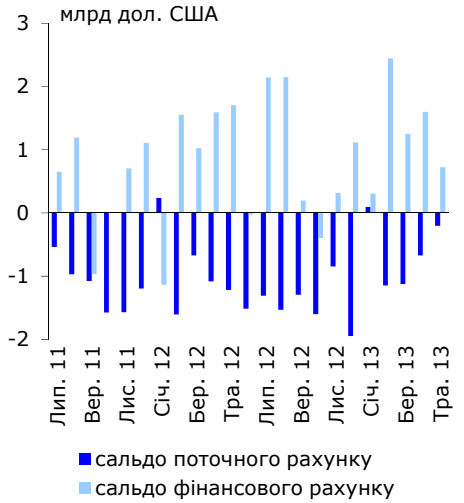
Зберігся профіцит фінансового та капітального рахунку на рівні 1,6 млрд дол. США, незважаючи на відсутність надходжень до державного сектору та затишшя у потоках ПІІ та портфельних інвестицій. Випуски єврооблігацій та залучені кредити в приватному секторі перевищили повернення боргу на 0,6 млрд дол. США. більшими, ніж залучені боргові кошти. Відтік готівкової іноземної валити залишився дуже низьким на рівні 0,1 млрд дол. США. Іноземні депозити резидентів надалі зменшувались у травні, але такі надходження коштів

Сільськогосподарське виробництво

Джерело: Держстат

Платіжний баланс

Джерело: попередні оцінки НБУ

компенсувались поверненням торгових кредитів або іншими надходженнями.

Фіскальна політика: Фіскальний тиск збільшився в травні

Виконання Державного бюджету. У січні-травні 2013 року ситуація у секторі державних фінансів погіршилась на фоні економічного сповільнення. Зростання доходів Державного бюджету (загальний та спеціальний фонд) сповільнилось до 1,4% дпр з 4,9% за перші чотири місяці 2013 року. Перш за все, це пов'язано зі значнішим скороченням доходів у травні (на 15,2% дпр) внаслідок зменшення податкових надходжень. Зокрема, доходи від ППП скоротились на 36,9% дпр у травні переважно у зв'язку з гіршими фінансовими результатами підприємств. Надходження від ПДВ зменшилися на 6,0% порівняно з травнем 2012 року через економічне сповільнення та вищі суми відшкодування ПДВ. Також скоротилися доходи від акцизного збору та податків на міжнародну торгівлю.

Водночас неподаткові надходження зросли на 25,9% дпр за перші п'ять місяців поточного року. В основному це пояснюється збільшенням трансферту прибутку НБУ до бюджету на 76,5% дпр. Крім того, власні надходження бюджетних установ зросли на 43,7% дпр за рахунок включення до цієї статті коштів, одержаних Укравтодором у формі кредиту. Доходи Державного бюджету за п'ять місяців 2013 року становили лише 35,8% від річного плану.

Видатки Державного бюджету зросли на 13,4% дпр. Більша частина коштів була спрямована на фінансування соціальних стандартів та трансфертів НАК «Нафтогаз». Водночас капітальні видатки скоротились на 36,0% дпр, що погіршує перспективи економічного зростання. Сукупні видатки були на 7,5% дпр менші за планові внаслідок браку фінансування.

Для покриття вищих видатків уряд збільшив дефіцит Державного бюджету до 18,5 млрд грн з 16,1 млрд грн за перші чотири місяці цього року. Він зріс вп'ятеро порівняно з січнем-травнем 2012 року (з 3,7 млрд грн.) та був профінансований за рахунок внутрішніх запозичень.

Зміни до Закону про Державний бюджет на 2013 рік. На початку липня, Верховна Рада ухвалила зміни до Закону України «Про Державний бюджет на 2013 рік» та Податкового кодексу України. Відповідно до змін бюджетного закону Кабінету Міністрів було надано повноваження щодо використання фінансових казначейських векселів для реструктуризації бюджетної заборгованості, що утворилась станом на 1 січня 2013 року. Водночас зміни до Податкового кодексу передбачають можливість використовувати векселі для відшкодування ПДВ, заборгованість за якими становила 4,4 млрд грн на 1 січня 2013 року. Векселі можуть використовуватись в разі згоди одержувача.

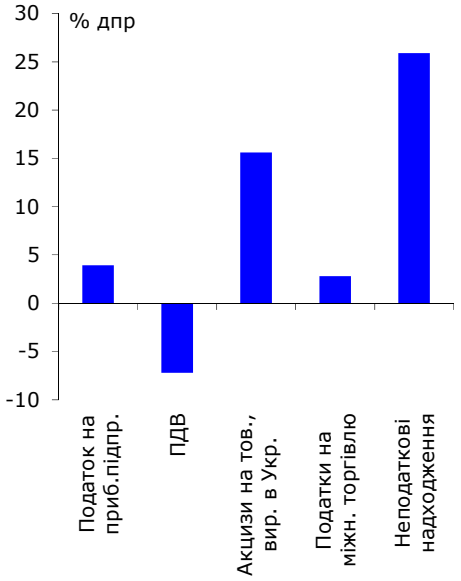
Казначейські векселі будуть випускатися строком на п'ять років під 5% річних, що робить їх подібними до державних облігацій. Запровадження векселів пояснюється складною ситуацією у секторі державних фінансів. Таке рішення, найімовірніше, негативно вплине на бізнес. Зокрема, це ще більше знизить рівень ліквідності компаній, а адміністративний тиск на бізнес посилиться. Також введення казначейських векселів призведе до зменшення фіскальної прозорості. Закони ще не було підписано Президентом, що, найвірогідніше, є радше питанням часу.

Соціальна політика: Сповільнення наявного доходу домогосподарств

У першому кварталі 2013 року зростання наявного доходу домогосподарств сповільнилось до 7,1% дпр в номінальному виразі та 7,6% дпр в реальному виразі. Водночас реальне приватне кінцеве споживання зросло лише на 4,5% дпр через вищу норму заощаджень.

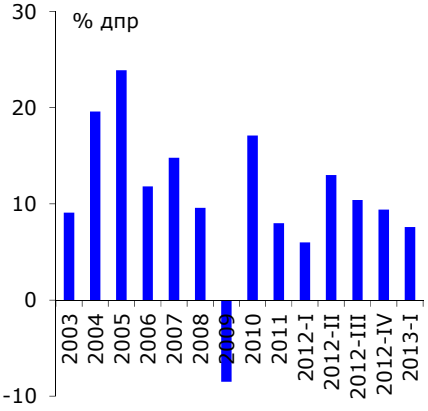
Доходи від заробітної плати зросли лише на 4,4% дпр через нижчу зайнятість та сповільнення темпів зростання заробітної

Зростання доходів Державного бюджету у січні-травні 2013 року

Джерело: звіти Державного казначейства

Реальний наявний доход домогосподарств

Джерело: Держстат

плати. Підвищення мінімальної заробітної плати, найвірогідніше, залишається основною рушійною силою зростання заробітної плати. Водночас ряд компаній скоротили окремих працівників або ж перевели їх на скорочений робочий день (тиждень) або неоплачувані адміністративні відпустки, щоб зменшити витрати на робочу силу.

Оскільки уряд намагається виконувати вчасно свої зобов'язання із виплати пенсій та основних видів соціальної допомоги частка доходу від цього джерела досягнула 42,3% в структурі загального доходу, що лише на 0,5 відсоткових пунктів нижче, ніж частка доходу від заробітної плати. В першому кварталі 2012 року різниця становила 3,7 відсоткових пунктів.

Доход від прибутку та змішаного доходу скоротився на 1,8% дпр. Це можна пояснити гіршим бізнес середовищем в першому випадку та падінням цін на сільськогосподарську продукцію в другому.

В цілому, економічне сповільнення негативно вплинуло на зростання доходу домогосподарств, хоча воно залишається сильним за поточного стану економіки. Зростання може сповільнитись надалі, зважаючи на продовження рецесії та збільшення бюджетного тиску.

Ринок праці: Рівень безробіття не змінився

Рівень безробіття (методологія МОП) у першому кварталі 2013 року залишився на рівні 8,0% до економічно активного населення у віці 15-70 років, як і в останньому кварталі 2012 року. Водночас він скоротився на 0,4 відсоткових пунктів порівняно із таким періодом 2012 року, незважаючи на економічне сповільнення.

Це можна частково пояснити небажанням роботодавців звільняти працівників. Натомість роботодавці мають інші можливості для скорочення видатків на робочу силу. Зокрема в першому кварталі частка працівників, які працювали скорочений робочий день (тиждень) через економічні причин, зросла до 5,5%.

В цілому, рівень безробіття залишився вищим, ніж до кризи, коли частину працівників було звільнено і вони досі не змогли знайти іншу роботу. Якщо економіка залишатиметься в стагнації протягом тривалого періоду, рівень безробіття може збільшитись знову, оскільки компанії вдаватимуться до тривалих кроків зниження видатків або припинять існувати.

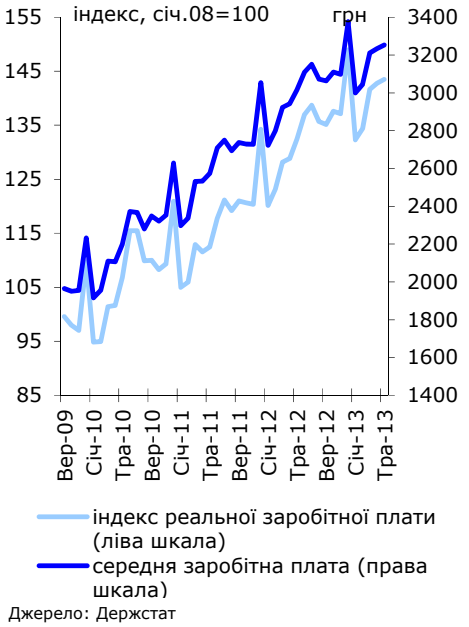
Монетарна політика: Стабільні ціни та непослідовна монетарна політика

Споживча інфляція залишалась від'ємною, але близькою до нуля, вісім місяців поспіль і становила -0,1% дпр у червні. Були також інші ознаки цінової стабільності: базовий ІСЦ і дефлятор роздрібного товарообороту підприємств зросли на 0,1% дпр. Близька до нуля інфляція спостерігалась внаслідок ряду факторів, що включали рецесію в Україні та сповільнення світової економіки, фіксовані ціни на комунальні послуги, зниження цін на сільськогосподарські товари. Це також означає, що інфляція навряд чи залишатиметься близькою до нуля до кінця року, оскільки припинення дії хоча б одного фактора призведе до її підвищення. Водночас сповільнення зростання зарплат і зниження інфляційних очікувань означають, що інфляція, найвірогідніше, буде меншою, ніж в минулому.

Грошова маса збільшилась на 17,5% дпр в червні, а монетарна база зросла на 16,3% дпр. Банківська ліквідність залишалась високою, що зберегло міжбанківські відсоткові ставки на рівні 2-4% річних. НБУ купував ОВДП, але компенсував це випуском депозитних сертифікатів.

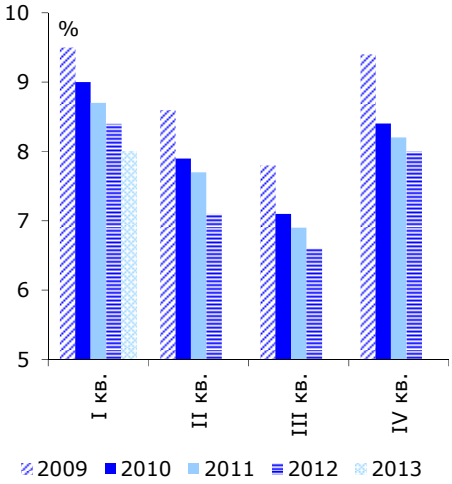
НБУ також зменшив облікову ставку на 0,5 відсоткових пунктів і аналогічно змінив ставку за операціями монетарної політики. Однак зниження облікової ставки навряд чи відчутно вплине на міжбанківські відсоткові ставки. Водночас НБУ обмежив банківську ліквідність, підвищивши резервні вимоги за фінансуванням в іноземній валюті на 2 відсоткові пункти,

Середня заробітна плата

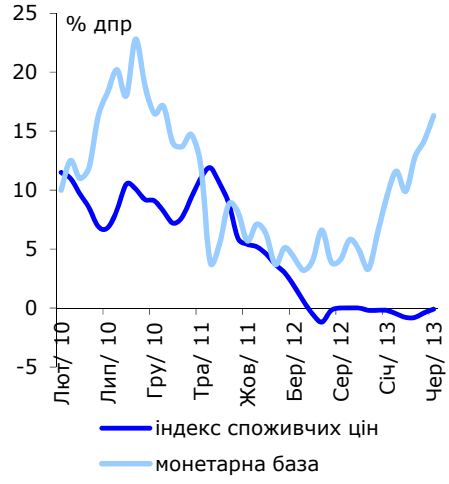
Джерело: Держстат

Рівень безробіття (МОП)

Джерело: Держстат

Динаміка ІСЦ та монетарної

Джерело: Держстат, НБУ

починаючи з липня. Зважаючи на те, що зобов'язання банків в іноземній валюті – десь 500 млрд грн, вільні резерви банків можуть впасти на 10 млрд грн. Хоча заявлена ціль цього кроку – зменшення доларизації економіки, він може призвести до відчутно більш жорстких монетарних умов.

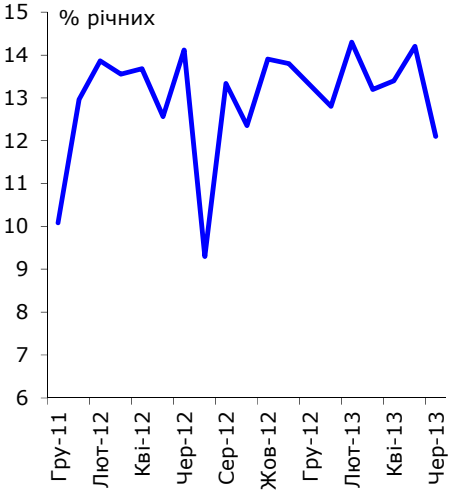
Фінансові ринки: Обмінний курс залишався стабільним в червні

Обмінний курс. В червні обмінний курс гривні залишався стабільним. Попит на готівкову та безготівкову іноземну валюту був загалом збалансованим з пропозицією. Таким чином, обмінний курс залишався у вузькому проміжку без втручання НБУ. Міжнародні резерви НБУ зменшились до 23,1 млрд дол. США через погашення урядом єврооблігацій на суму 1 млрд дол. США.

Державний борг. У червні 2013 року Міністерство фінансів розмістило номіновані у гривні ОВДП на суму 3,9 млрд грн з середньозваженої доходністю 12,1% річних, що на 2,1 відсоткові пункти нижче, ніж у травні. Частка короткострокових облігацій у загальному обсязі розміщення збільшилась до 33,2% з 1,5% у травні. Водночас сума, одержана від випуску облігацій, номінованих у доларах США, була незначною (20,9 млн дол. США за дво- та трирічні облігацій із середньозваженою дохідністю 7,8% річних). У цілому, в першій половині 2013 року державні запозичення становили 75,5 млрд грн, що на 13,2% нижче, ніж заплановані, через обмежений попит на ОВДП.

Уряд погасив в червні Єврооблігації на суму 1,0 млрд дол. США. Уряд своєчасно й повністю виконує свої зобов'язання з обслуговування боргу за рахунок нових запозичень і недофінансування видатків.

Середньозважена доходність ОВДП

Джерело: НБУ

Економічні Тенденції		III 11	IV 11	I 12	II 12	III 12	IV 12	I 13	Чер.	Лип.	Сер.	Вер.	Жов.	Лис.	Гру.	Січ	Лют.	Бер.	Квіт.	Тра.	Чер.
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	13,7	17,5	0,5	7,4	-4,6	-4,5	5,8	7,4	0,2	-0,4	-1,2	-1,4	-1,5	-1,8	-3,2	-4,8	-5,0	-4,2	-5,2	...
Пром. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	8,6	7,3	0,9	0,4	-1,2	-1,8	-5,0	0,4	-6,2	-8,0	-9,1	-10,2	-12,1	-13,8	-15,2	-11,3	-16,8	-16,2	-29,1	...
Будівництво (реальне, кум.)	% дпр	11,4	11,1	-2,7	-1,9	-9,1	-13,8	-16,8	-1,9	-4,2	-4,5	-4,6	-5,1	-4,8	-4,5	5,6	5,8	5,8	5,1	5,1	...
Роздрібний товарооборот (реальне, кум.)	% дпр	15,2	14,7	14,2	16,0	16,0	15,9	13,4	16,0	17,4	16,0	16,0	15,7	15,7	15,9	14,2	14,8	13,4	12,7	11,6	...
Середня заробітна плата	грн.	2727	2837	2923	3109	3064	3195	3085	3109	3151	3073	3064	3110	3098	3377	3000	3044	3212	3233	3253	...
ІСЦ	% дпр	5,9	4,6	1,9	-1,2	0,0	-0,2	-0,8	-1,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	-0,2	-0,2	-0,2	-0,5	-0,8	-0,8	-0,4	-0,1
ІВЦ	% дпр	21,3	14,2	6,5	4,5	0,3	0,3	0,2	4,5	1,4	1,4	0,3	0,6	0,0	0,3	1,5	-0,9	0,2	-1,0	1,9	-1,6
Експорт (дол. США, кум.)*	% дпр	26,8	21,8	5,2	2,5	2,6	1,0	-2,1	2,5	3,2	2,9	2,1	2,8	2,0	0,5	-3,6	2,0	-2,3	-0,9	-4,7	...
Імпорт (дол. США, кум.)*	% дпр	30,9	21,9	5,8	9,8	7,6	5,6	-4,7	9,8	10,3	9,4	7,8	7,3	5,8	5,3	-2,6	-5,5	-5,8	-6,4	-11,8	...
Баланс торгівлі товарами (кум.)	млрд. дол. США	-9,3	-13,8	-3,9	-9,5	-14,8	-20,5	-1,5	-9,5	-11,4	-13,3	-14,8	-16,6	-17,9	-20,5	-0,3	-1,3	-1,5	-1,1	-0,4	...
Поточний рахунок, на кінець періоду*	млрд. дол. США	-5,0	-9,0	-2,0	-5,9	-10,0	-14,4	-1,1	-5,9	-7,2	-8,7	-10,0	-11,6	-12,4	-14,4	0,1	-1,2	-1,1	-0,7	-0,2	...
Валові міжнародні резерви	млрд. дол. США	35,0	31,8	31,1	29,3	29,3	24,5	24,7	29,3	30,1	30,0	29,3	26,8	25,4	24,5	24,7	24,7	24,7	25,2	24,5	23,1
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	8,1	6,3	4,3	6,6	5,8	6,4	9,9	6,6	3,9	4,1	5,8	4,9	3,3	6,4	9,5	11,6	9,9	12,8	14,2	16,3
Сер.відс.ставка за кредитами у грн.**	% річних	14,8	18,4	15,5	15,7	19,6	20,8	16,2	17,7	19,6	20,3	18,8	21,7	23,2	17,6	16,5	15,9	16,1	15,3	15,6	15,3
Обмінний курс(міжбанківський), середній	дол. США	7,99	8,01	8,02	8,05	8,09	8,11	8,11	8,07	8,08	8,09	8,10	8,12	8,13	8,09	8,10	8,11	8,11	8,11	8,12	8,12
Обмінний курс(офіційний), середній	дол. США	7,97	7,98	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99
Обмінний курс, середній	євро	11,27	10,76	10,46	10,26	9,99	10,37	10,55	10,01	9,83	9,89	10,25	10,37	10,26	10,49	10,60	10,70	10,36	10,40	10,38	10,41

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки,
* Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарів (джерело: НБУ, попередні дані)
квартальні дані наведені для експорту/імпорту товарів та послуг (джерело: НБУ)
** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (джерело: НБУ)

Основні Економічні Показники		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Номінальний ВВП	млрд. грн.	170,1	204,2	225,8	267,3	345,1	441,5	544,2	720,7	948,1	913,3	1082,6	1302,1	1408,9
Номінальний ВВП	млрд. дол. США	31,3	38,0	42,4	50,1	64,9	86,2	107,8	142,7	179,9	117,2	136,4	163,4	176,3
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	5,9	9,2	5,2	9,6	12,1	2,7	7,3	7,9	2,3	-14,8	4,1	5,2	0,2
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	13,2	14,2	7,0	15,8	12,5	3,1	6,2	10,2	-3,1	-21,9	11,2	7,3	-1,8
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	9,8	10,2	1,2	-11,0	19,7	-0,1	0,4	-5,2	17,5	0,1	-1,0	17,5	-4,5
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	28,2	12,0	0,8	5,2	9,0	13,5	9,1	12,8	25,2	15,9	9,4	8,0	0,6
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	25,8	6,1	-0,6	8,2	12,3	10,3	11,6	16,6	22,3	12,3	9,1	4,6	-0,2
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	20,9	8,6	3,1	7,6	20,5	16,7	9,6	19,5	35,5	6,5	20,9	19,0	3,7
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	20,8	0,9	5,7	11,1	24,1	9,5	14,1	23,3	23,0	14,3	18,7	14,2	0,3
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	17,9	9,5	10,7	24,0	42,6	7,5	13,2	27,5	33,8	-36,7	27,1	28,2	1,0
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	18,9	14,1	4,9	28,7	31,3	20,4	22,0	35,5	38,6	-43,1	29,3	33,8	5,6
Поточний рахунок	млрд. дол. США	1,5	1,4	3,1	2,9	6,9	2,5	-1,6	-5,3	-12,9	-1,9	-2,9	-9,3	-14,8
Поточний рахунок	% ВВП	4,7	3,7	7,6	5,9	10,6	2,9	-1,5	-3,7	-7,2	-1,7	-1,7	-5,6	-9,0
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,6	0,8	0,7	1,4	1,7	6,5	5,3	9,2	9,9	4,5	5,7	6,6	6,6
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,5	3,1	4,4	6,9	9,7	19,4	22,4	32,5	31,5	26,5	36,7	31,8	31,4
Дефіцит (профіцит) зведеного бюджету*	% ВВП	-0,7	-1,9	0,8	-0,2	-3,0	-1,9	-0,7	-1,1	-1,5	-2,4	-6,0	-1,8	-3,6
Загальний державний борг	% ВВП	45,3	36,5	33,5	29,0	24,7	17,7	14,8	12,5	19,9	33,0	39,9	36,0	37,4
Зовн. державний борг (загальний)	% ВВП	33,0	26,3	24,1	21,4	18,6	13,4	11,7	9,8	15,0	21,5	25,6	22,8	22,0
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	39,9	37,4	33,6	30,1	34,1	53,9	17,5	46,0	31,5	4,4	15,8	6,3	6,4
Обмінний курс, середній	дол. США	5,4	5,4	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	5,3	7,8	7,9	8,0	8,0
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	5,4	5,3	5,3	5,3	5,3	5,1	5,1	5,1	7,7	8,0	8,0	8,0	8,0
Обмінний курс, середній	євро	5,0	4,8	5,0	6,0	6,6	6,4	6,3	6,9	7,7	10,9	10,5	11,1	10,3
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	5,1	4,7	5,5	6,7	7,2	6,0	6,7	7,4	10,9	11,7	10,6	10,5	10,3

Джерела: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки
* "Мінус" означає дефіцит бюджету, без коштів на рекапіталізацію

Скорочення

дпк до попереднього кварталу
дпм до попереднього місяця
дпр до попереднього року
кум. кумулятивно

Квартальні тенденції

Національні рахунки		III 09	IV 09	I 10	II 10	III 10	IV 10	I 11	II 11	III 11	IV 11	I 12	II 12	III 12	IV 12	I 13
ВВП	млрд. грн.	250,3	259,9	217,3	256,8	301,3	307,3	257,7	311,0	369,8	363,6	293,5	349,2	387,6	378,6	301,6
Реальний ВВП	% дпр	-15,7	-6,7	4,5	5,4	3,3	3,7	5,1	3,9	6,5	5,0	2,2	3,0	–1,3	–2,5	-1,1
Споживання домогосподарств (реальне)	% дпр	-14,3	-16,2	0,2	6,8	7,8	12,8	13,2	14,2	16,1	18,5	8,6	15,7	14,0	6,9	4,5
Споживання сектору держ. управління (реальне)	% дпр	-4,3	-3,7	3,8	-4,0	5,8	10,0	2,0	2,9	-9,4	-6,6	0,9	2,7	7,9	–1,3	2,1
Валове нагромадж. осн. капіталу (реальний)	% дпр	-53,2	-33,7	-5,7	-3,2	9,5	10,5	-1,8	3,7	9,7	12,0	12,3	16,2	–6,9	–7,5	4,0
Експорт тов/посл (реальний)	% дпр	-30,9	6,9	0,4	13,2	2,0	0,9	19,4	4,9	0,3	-4,1	–8,2	–9	–4,9	–8,7	-6,8
Імпорт тов/посл (реальний)	% дпр	-47,6	-11,1	-6,2	17,2	20,2	13,2	38,1	23,3	12,5	5,2	–2,3	9,9	4,2	4,0	-4,6
Сільське госп., мислив., ліс. госп. (реальна)*	% дпр	2,2	-11,6	5,4	0,5	-3,2	0,9	4,9	1,3	16,7	38,1	0,4	11,3	-8,4	–3,9	3,2
Обробна пром. (реальна)*	% дпр	-25,6	6,5	10,9	10,1	7,6	7,6	7,8	3,4	4,6	-2,9	–0,1	–0,1	-6,1	–7,2	-9,5
Будівництво (реальна)*	% дпр	-43,6	-32,8	-7,7	-5,8	9,6	3,9	1,7	10,9	0,1	2,0	–3,4	–0,2	-15,1	–12,2	-14,8
Торгівля, ремонт (реальна)*	% дпр	-22,0	-16,4	6,1	9,6	10,1	4,7	9,8	2,8	6,1	3,0	5,1	6,8	3,5	0,3	3,1
Транспорт (реальна)*	% дпр	-5,7	-0,4	1,3	1,8	3,0	0,1	10,2	7,9	5,7	11,1	3,7	3,8	–1,8	–1,5	-3,3
Платіжний баланс																
Сальдо рахунку поточних операцій	млрд. дол. США	-0,1	-0,9	0,0	0,5	-1,0	-2,5	-1,6	-1,7	-2,6	-4,4	-2,1	-3,8	-4,0	-4,9	-1,8
Сальдо рахунку поточних операцій	% від ВВП	-0,2	-2,7	-0,1	1,6	-2,6	-6,5	-4,9	-4,4	-5,6	-9,5	-5,6	-8,7	-8,3	-10,3	-4,6
Баланс товарів	млн. дол. США	-1396	-1407	-1236	-697	-2870	-3585	-3597	-2851	-4580	-5224	-3867	-5577	-5215	-5833	-3065
Баланс послуг	млн. дол. США	1256	550	930	1115	1536	823	1262	1514	2007	1312	1299	1362	1975	1084	1161
Поточні трансферти	млн. дол. США	640	722	608	728	797	842	1039	878	988	803	683	805	777	711	558
Прямі іноземні інвестиції	млн. дол. США	1210	1282	923	1196	1470	2170	880	2422	2090	1623	1663	1091	2002	1871	1232
Портфельні інвестиції	млн. дол. США	-2286	1428	-307	804	2532	1288	1163	1838	-938	-506	222	-369	2890	339	…
Валові золотовалютні резерви	млрд. дол. США	28,2	26,5	25,1	29,5	34,7	34,6	36,4	37,6	35,0	31,8	31,1	29,3	29,3	24,5	24,7
Ринковий обмінний курс, грн./дол. США	середнє	7,99	8,06	8,00	7,91	7,90	7,96	7,95	7,98	7,99	8,01	8,03	8,04	8,09	8,11	8,11
Офіційний обмінний курс, грн./дол. США	середнє	7,82	7,99	7,99	7,91	7,90	7,93	7,94	7,97	7,97	7,98	7,99	7,99	7,99	7,99	7,99
Бюджет																
Доходи зведеного бюджету	% від ВВП	25,5	36,0	30,9	30,4	23,3	32,3	32,8	30,0	29,5	30,7	33,6	31,6	28,2	33,7	35,4
Податок на доходи фіз. осіб	% від ВВП	4,4	4,7	4,9	4,8	4,4	4,8	5,0	4,8	4,2	4,7	5,1	4,9	4,4	5,0	5,3
Податок на прибуток підприємств	% від ВВП	3,7	3,6	4,3	3,0	3,4	4,2	4,5	4,5	3,6	4,4	4,9	4,1	2,9	4,2	6,2
Податок на додану вартість	% від ВВП	6,4	11,0	9,8	9,8	8,5	9,9	7,6	12,9	9,6	9,6	10,8	10,3	8,6	10,0	9,7
Акцизні збори	% від ВВП	2,5	2,6	2,4	3,0	2,5	2,6	2,1	3,0	2,7	2,4	2,8	2,9	2,8	2,4	3,1
Видатки зведеного бюджету	% від ВВП	29,6	34,5	33,0	38,7	30,3	37,6	32,8	33,1	26,9	35,6	33,7	33,8	30,7	41,4	37,2
Поточні видатки	% від ВВП	27,0	31,4	32,4	37,4	26,6	32,8	31,5	30,8	23,9	30,1	31,8	31,3	27,7	37,4	35,9
Капітальні видатки	% від ВВП	2,6	3,1	0,6	1,4	3,7	4,8	1,3	2,4	3,0	5,5	1,9	2,4	2,9	4,0	1,3
Дефіцит зведеного бюджету	% від ВВП	-4,5	1,1	-2,0	-8,0	-7,5	-5,6	-0,3	-3,4	-3,9	-5,5	-0,2	-2,6	-3,0	-7,8	-1,9
Надходження від приватизації	% від ВВП	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,2	0,4	3,2	0,0	0,1	1,4	0,3	0,1	0,4	0,0
Ринок праці																
Середня зарплата (реальна)	% дпр	-10,7	-5,7	3,3	8,7	12,3	11,4	11,1	5,5	7,7	10,8	14,7	16,5	13,3	12,9	9,9
Доходи домогосподарств (реальні)	% дпр	-8,6	-7,6	3,7	11,8	11,0	14,7	7,8	1,9	7,3	7,7	6,0	13,0	10,4	9,4	…
Рівень безробіття (за методологією МОП)	% кум	8,6	8,8	9,0	8,5	8,1	8,1	8,7	8,2	7,8	7,9	8,4	7,8	7,4	7,9	…
Банківський сектор																
Грошовий агрегат М0	% дпр	11,5	1,5	5,4	9,9	17,4	16,5	15,7	11,5	8,6	6,3	4,7	6,7	5,2	5,5	9,7
Грошовий агрегат М2	% дпр	-1,4	-5,4	6,9	13,2	21,6	23,1	25,5	22,0	16,0	14,4	11,2	9,0	10,7	13,1	16,0
Вклади населення в нац. валюті	% дпр	-25,4	-8,5	7,1	20,1	38,6	41,4	43,3	26,0	16,7	12,3	14,4	16,4	16,3	16,3	19,1
Вклади населення в ін. валюті	% дпр	39,2	4,7	22,8	21,5	17,7	16,9	19,7	21,0	15,7	13,4	12,4	10,8	17,0	21,8	17,0
Кредити комерційних банків в нац. валюті	% дпр	25,2	16,9	13,6	8,3	6,0	11,2	16,0	18,5	21,1	21,0	17,4	15,3	9,1	7,7	8,6
Кредити комерційних банків в іноз. валюті	% дпр	32,4	-15,2	-13,7	-10,5	-13,2	-8,3	-2,1	0,9	-2,3	-4,2	-7,0	-10,8	-9,9	-7,3	-4,4
Довгострокові кредити комерційних банків	% дпр	29,9	-3,8	-3,9	-2,8	0,6	-0,5	5,0	6,3	5,3	2,9	-2,9	-7,0	-8,0	-6,6	-5,6
Довгострокові кредити комерційних банків	% від загальн.	67,3	68,1	68,5	68,9	67,5	66,3	67,2	66,6	64,4	62,9	61,5	59,8	59,1	57,8	55,9
Середня процентна ставка за кредитами в нац. валюті	% річних	17,5	19,8	17,3	15,0	13,0	15,0	13,1	13,5	14,1	18,4	15,5	15,6	19,5	20,8	16,2
Середня процентна ставка за кредитами в іноз. валюті	% річних	10,0	10,1	10,9	11,1	10,3	10,1	10,2	9,8	8,8	8,4	8,2	8,2	8,5	8,8	9,4

Джерела: Національний банк України, Державний комітет статистики, Державне казначейство, Міністерство фінансів, розрахунки ІЕД
* зміна доданої вартості

Застереження

Місячний Економічний Моніторинг України, розроблений Інститутом економічних досліджень та політичних консультацій, має виключно інформаційний характер. Судження, представлені у цій публікації, відображають нашу точку зору на момент опублікування та можуть бути змінені без попередження. Хоча ми доклали самих ґрунтовних зусиль для підготовки якомога точнішої публікації, ми не беремо на себе жодної відповідальності за можливі помилки. Інститут не несе зобов'язань за будь-які збитки чи інші проблеми, які виникли прямо чи опосередковано через використання будь-яких показників цієї публікації. Копіювання без попереднього узгодження заборонено. В разі цитування обов'язковим є посилання на Інститут економічних досліджень та політичних консультацій.